

ואיש ואביו ילכו אל הנערה...עיון מחדש

A Fresh Look at Amos 2:7

1) LXX Amos 2:7

τὰ πατοῦντα ἐπὶ τὸν χοῦν τῆς γῆς καὶ ἐκονδύλιζον εἰς κεφαλὰς πτωχῶν καὶ ὁδὸν ταπεινῶν ἐξέκλιναν
καὶ υἱὸς καὶ πατὴρ αὐτοῦ εἰσεπορεύοντο πρὸς τὴν αὐτὴν παιδίσκειαν
ὅπως βεβηλώσωσιν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ αὐτῶν

2) Vulgate Amos 2:7

qui conterunt super pulverem terrae capita pauperum et viam humilium declinant
et filius ac pater eius ierunt ad puellam
ut violarent nomen sanctum meum

(3) תרגום יב"ע עמוס ב:7

דְּשִׁיטִין בְּעַפְרָא דְאַרְעָא בְּרִישׁ מְסַכִּינָא וְדִין חֲשִׁיכִינָא מְסִטִין
וְגַבְר וְאָבוּהִי אֶזְלִין עַל עוֹלְמָתָא בְּדִיל לְאַחְלָא ית שְׁמָא דְקוּדְשִׁי.

(4) רש"י עמוס ב:7

אל הנערה - המאורסה:

(5) רד"ק עמוס ב:7

ואיש ואביו ילכו אל הנערה - ולא יבוש הבן מאביו לבעול בעולת אביו וזהו חלול שם קדשי
שאמרת להם קדושים תהיו כי קדוש אני השם מקדישכם וכיון שאתם מחללי קדושתכם הרי אתם
מחללים את שם קדשי שקדשתי אתכם ואתם נקראים בשמי כי עם קדוש אתם לה' אלהיך:

(6) מצודת דוד עמוס ב:7

ואיש ואביו - שניהם יחד ולא יבושו זה מזה:

אל הנערה - ר"ל אל נערה המאורסה לזנות עמה:

למען חלל - כאלו יתכוונו לחלל שם קדשי כי אם היה בעבור הנאה לבד מה להם ללכת אל ארוסה ושניהם יחד:

(7) דברים ד פסוק כה

כִּי־תוֹלֵד בָּנִים וּבָנִי בָנִים וְנוֹשְׁתֶם בְּאֶרֶץ וְהִשְׁחַתֶם וְעִשִׂיתֶם פְּסָלִי תְמוֹנֹתַי כֹּל וְעִשִׂיתֶם הָרַע בְּעֵינֵי ה' אֱלֹהֵיךָ לְהַכְעִיפוֹ:

(8) דברים רבה (וילנא) פרשת ואתחנן פרשה ב

מהו להכעיסו אמר רבי אלעזר היו יושבין ומחשבין איזו ערוה חמורה שנאמר (יחזקאל כב) ואיש
את אשת רעהו וגו' טמא בזימה מאי בזימה במחשבה היו אומרים מי שבא על אשת איש בחנק ומי
שבא על כלתו בסקילה הרי הכלה חמורה מא"א, תני ר"י איש ואביו ילכו אל הנערה יכול לתאווה ת"ל למען
חלל את שם קדשי הוי אומר להכעיסו

9) רמב"ן ויקרא פרק יח

והנה הזכיר הכתוב כי העברת הזרע למוֹלך הוא חלול השם, ובפרשה האחרת מוסיף למען טמא את מקדשי ולחלל את שם קדשי, ואולי טעמו, למען טמא את העם המקודש לשמי שצויתי והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה' מקדשכם. ולחלל את שם קדשי, בעברם על העבירה החמורה לפני, כי כן יאמר בעבירות החמורות, ואיש ואביו ילכו אל הנערה למען חלל את שם קדשי. ויתכן שיאמר כן, מפני שהמקריב מזרעו למוֹלך ואחר כן יבא אל מקדש ה' להקריב קרבן מטמא את המקדש, כי קרבנותיו טמאים ותועבה לשם, והוא עצמו טמא לעולם שנטמא ברעה שעשה, כמו שאמר באוב וידעוני לטמאה בהם, וכתוב ובגילוייהם טמאה:

10) עיקדת יצחק ויקרא שער סד (פרשת אחרי מות)

והנה הרמב"ן ז"ל כתב כי טעם איסור העריות בשאר בשר איננו מפורש ואמר ומה יזיק אם ישא את בתו לבדה כמותר בבני נח וישא שתי אחיות כיעקב אבינו. ואין לאדם נשואין הגונים כמו שישא את בתו לבנו הגדול ממנו וינחילם בנחלתו ויפרו וירבו בביתו כי הארץ לא תהו בראה לשבת יצרה ואין בידנו דבר מקובל וכו'. כמו שהוא בפירושו. ואני תמה מאד מדבריו שהרי עריות שאר בשר כאם והבת והאחות יותר ממה שאסרתם התורה הטבע האנושי הבריא מרחיק אותם ומואסן תכלית המיאוס והתיעוב עד שלא נמצא שום אומה ולשון שיהיו פרוצים בהם וחרפת עמון ומואב וגדופם על היותם מזה המין (בראשית י"ט) יוכיח על זה. ולא תאמר כי אסור התורה גם זה ההרחק והמיאוס שהרי איסור אשת איש או אשת אח או שתי אחיות וכיוצא לא השאיר זה המיאוס והרחיק בטבע האנושי אבל נמצאו רבים חומדים אותם וחוטאים בהנה מה שלא נמצא כן בנזכרות אלא אם היה על צד הפלא במי שהיה טבעו מקולקל ומשותף אל הבהמות כמו שנמצא אצל הזכור וההרבעה שהם כאוכלי הפחם או הבשר החי או כאוכלי בשר בניהם ובנותיהם וכיוצא. ולזה הזכירה התורה אלו העריות אשר בשאר בשר אצל הזכור וההרבעה להראות הפסד וקלקול טבע אנשי הארץ ההיא אשר קאה הארץ אותם מפניהם כי הפורץ עצמו בכך הנה הוא משולח תכלית השלוח בכל התאוות מבלי מעצור לרוחו יותר מבהמות השדה וחיתו ארץ והארץ לא תוכל שאת. וברוך אלהינו שבראנו לכבודו והחכים את הטבע האנושי בזה לקיים בו העולם כי אם היה משגל האם והבת והאחות נכסף אצל הטבע האנושי כמו משאר הנשים הנה באמת לא ישוער מציאות אל ישוב העולם כלו בזה והיתה הזמה מצויה מאד והחסד מרובה איש באביו בבנו ובאחיו והיה היחוד עמהם מוכרח ומסוכן ותגדל ביניהם הקנאה ורבה משטמה והנקל שבגוף זה הענין המגונה שהיו האחיין מצויין מקטנותם אצל אחותיהן כתרנגולין והבנות הפקר לפני אחיהם כקטון כגדול ואיש ואביו ילכו אל הנערה ויהיה שטפת הזמה מתרבה וזרעם מתערב ומתבלבל ולא ידעו איש את אחיו ואת בניו לא יכיר ולא יהיה להם יחס אבות ידוע והיה הקלקול הזה רב ומפורסם מה שהוא מבואר מאד.

11) אברבנאל דברים פרק כז

ואמנם הארור התשיעי שהיא מחותנתו. אחרוב אני שלא נאמר על אם אשתו כי ענין החתון בלשון הקדש יאמר על הקרובים מחמת החתון ופעם יכנה החתון על אב האשה ואמה כמו יתרו חותן משה (שופטים י"ט) ויחזק בו חותנו. שהחתון הוא אבי הנערה וחותרתו תהיה אמה. ופעם יאמר חתן על בעל האשה שהוא יקרא חתן לאבי אשתו הזקן. וכמו שיקרא בעל הבת חתן אבי אשתו. ככה תקרא אשת הבן חותרתו. כי השמוש הוא אחד ושוה בהם והוא הנרצה באמרו כאן ארור שוכב עם חותרתו שרוצה לומר עם כלתו. **ובא הארור הזה לפי שצפה ברוח הקדש ענין פלגש בגבעה ורשעת בני בנימן. ואיש ואביו הלכו אל הנערה. ונמשכו ממנו מהרעה מה שנמשך לזה אמר כנגד בנימן ארור שוכב עם חותרתו. רוצה לומר עם האשה אשר ישכב בנו כמו שעשו בני בנימן ועושים גם כן האנשים שעם הזונות יפרדו ואיש ואביו ילכו אל הנערה והם בארור. ולפי שצפה גם כן ענין הושע בן אלה שהיה משבט זבלון שהרג בסתר ונקשר את פקח בן רמליהו ומלך תחתיו. ומיד גלו השבטים ונחרב שומרון לכן אמר כנגדו ארור מכה רעהו בסתר.**

12) אלשיך עמוס פרק ב

(ז) השואפים על עפר ארץ בראש דלים. כי עושים עצמם לעושים דרך ה' שאוהבים עניים, ואם הם דלים בעולם הזה, הם דבקים בו יתברך אחרי מותם, ולכן הולכים כשואפים עפר ארץ אשר על ראש דלים, הקבורים בבית הקברות במערותיהם לתנות עליהם, באומרם כי אלה הם אוהבי ה', וקדושה שורה על עפר ראשם, וכשהולכים לבית הקברות לעשות חסידות זה, אינן הולכים בדרך כבושה לכל אדם, למען יחשבו שלבלי הראות חסידות, הולכים בדרך שלא יעברו בה רבים, וזהו ודרך עניים יטו, שיטו מן הכבושה וילכו בדרך של עניים, הפורשים מבני אדם ומהלכים בדרך אחרת, באופן שכל הרואים את כבוד האנשים האלה יפארום לאמר, כי מדת קונם בהם לאהוב את הדלים ולהתאבק ולשאוף עפר על ראשם, כאשר אז אחרי מותם ה' דבק בהם, **וכל ישעם וכל חפץ הוא ללכת שמה לשכב את א' מן הנערות, אשר תלך שם לבכות את אביה או אמה באחד המערות צורים ונקיקי הסלעים אשר שם אנשים קבורים, וזהו ואיש ואביו ילכו אל הנערה, ויעשו בערמה לבל יתנו לב לדבר, הנהיגו עצמם להיות שואפים על עפר ארץ בראש דלים, והוא מעין עובדא דגמרא מעשה היה והוציאוה עשרה במטה, וילכו שנים לבל תשמט מיד אחד בלבד, ויבטחו אב ובן שיהיו בלב אחד, והוא חלול השם כפול לעשות דרך חסידות לרמות, ולחטא עון עריות ולהיות איש ואביו:**

13) מלבי"ם עמוס פרק ב

(ז) השואפים. ומי שכר העדי שקר ונתן שוחד, זה עשו אלה ששואפים ותאבים על עפר ארץ, לקחת עפר ארץ של הדל ר"ל מעט כברת ארץ שיש לו, וזה יקחו בראש דלים, עם ראשם של הדלים, שע"י שיכרתו ראשו ויהרגוהו יקחו עפר ארצו ולכן ישכרו עליו עדי ודייני שקר, ועי"ז דרך עניים יטו, יטו את דרכם לדונם משפט מות ולרצחם, כי ש"ד קל בעיניהם, ובענין ג"ע איש ואביו ילכו אל הנערה המאורשה, שזה מורה על רוב הפרצה מאד והעדר הבושת בפני ההורים בזה למען חלל את שם קדשי:

14) Code of Hammurabi par. #117

If anyone fail to meet a claim for debt, and sell himself, his wife, his son, and daughter for money or give them away to forced labor: they shall work for three years in the house of the man who bought them, or the proprietor, and in the fourth year they shall be set free.